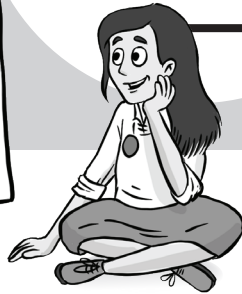

פעולה 1

אשיחה ואהמה

- 9 -

המיה וכיסופים לאורך הדורות

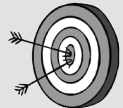
אנו חיים במדינת ישראל, לכאורה מציאות טבעית לנו. אנו עדים להתפתחותה ולתנופת צמיחה בתחומים רבים שנבנו על גבי הקומה של ההמיה והכיסופים של יהודים לאורך הדורות. בפעולה זו נתחבר אל ההמיה והכיסופים ואל מימושם לאורך הדורות.

נושא:

רציונל:

מטרות:

3

החניכים יכירו טובה לאנשים שהמו לאורך הדורות ובזכותם הגענו למציאות הטובה שאנו חיים בה.

2

החניכים יבינו שאנו זוכים לחיות במדינה יהודית ובמציאות מפותחת בזכות המיית הדורות הקודמים.

1

החניכים ילמדו על הכיסופים ועל ההמיה דרך ההיסטוריה היהודית.

גוף הפעולה:

פתיחה

◀ שאלו את החניכים

- אילו דברים עברו בעם היהודי מדור לדור?
- מה גורם לדבר לעבור מדור לדור?

◀ תעביר את זה הלאה

העמידו חניך או חניכה בתוך המעגל. העבירו חפץ בין החניכים שבמעגל. על החניך שבמרכז לנחש אצל מי החפץ נמצא.

- 10 -

שלב א' | כיסופים היסטוריים

◀ אפשרות ב -

מפגש עם סיפורי כיסופים בתחנות

חלקו את החניכים לשלוש קבוצות. הקבוצות יעברו בין כל התחנות בסבב (כחמש- עשר דקות לכל תחנה), יקראו את הסיפור ויצטרכו להשלים את המילים החסרות בסיפור באמצעות בנק המילים (נספח 2).

בסוף המעבר בין התחנות כנסו את השבט והציעו לחניכים לשתף בדברים שלמדו בתחנות.

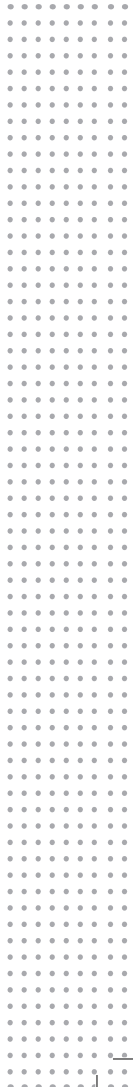
◀ אפשרות א -

הצגות על סיפורי כיסופים

הציגו בשיתוף החניכים את הסיפורים (נספח 1. אפשר לחלק את החניכים לקבוצות, וכל קבוצה תכין הצגה לאחד הסיפורים ותציג אותה לפני השבט).

◀ בסיום ההצגות שאלו את

החניכים:
למה המו וכספו היהודים בכל אחד מהסיפורים?

שלב ב' | בין חלום למציאות

הקריאו כל מושג והסבירו לחניכים.

◀ החניכים

האם לדעתכם המציאות שפגשתם מושפעת מהכיסופים ומהחלומות של היהודים שפגשנו בשלב הקודם של הפעולה?

אם כן, אילו חלומות וכיסופים השפיעו על איזו מציאות?

◀ אפשרות הרחבה

שימו את הכרטיסים של המציאות עם הקטעים והנספחים משלב א על הרצפה, והחניכים יתאימו ביניהם.

חלקו את החניכים לשש קבוצות. לכל קבוצה העניקו תמונה או מלל (נספח 3). אמרו לחניכים שלא לומר מה קיבלו.

הקבוצות עומדות במעגל, וכל קבוצה צריכה לחפש את הזוג שלה (אם יש להם תמונה, הם צריכים לחפש את ההסבר).

כל קבוצה בתורה יכולה לשאול רק אחת מהקבוצות שתי שאלות. מותר לענות תשובה של כן או לא בלבד.

אפשר לעשות תחרות מי הקבוצה שתשיג ראשונה את המושג השלם.

שלב ג' | גדולים החולמים

◀ אפשרות א

ובזכותם הגענו למציאות הטובה שאנו חיים בה. הקציבו לסיבוב בסניף חמש עד עשר דקות, ולאחר ששמעו על דמויות בקשו מהם להתמקד בדמות אחת. עזרו להם לחפש חומרים על הדמות

חלקו את החניכים לקבוצות ובקשו מהם להסתובב בסניף ולשאול את חברי הסניף על דמויות משמעותיות שהמו, חלמו ופעלו לאורך הדורות

באמצעות טלפונים שלהם או שלכם במשך כעשר דקות, ובסוף החיפוש כנסו את כל השבט וערכו סבב, כל קבוצה תספר על הדמות שלה וכיצד תרמה למציאות שאנו חיים בה.

אפשרות ב

בקשו מהחניכים מראש לדבר עם ההורים שלהם, עם אחים גדולים או מורים ולבקש מהם שיספרו להם על דמות משמעותית שהמתה, חלמה ופעלה לאורך הדורות ובזכותה הגענו למציאות הטובה שאנו חיים בה. זו יכולה להיות דמות לאורך כל ההיסטוריה היהודית, דמות ציבורית או

משפחתית, חבר, מכר וכו'. עשו סבב של החניכים, וכל אחד יספר בתורו על הדמות שלמד עליה.

אם מתאים לשבט, אפשר בסוף כל תור של חניך לאפשר זמן לשאלות של השבט על הדמות.

אפשרות ג

ספרו בעצמכם על שתיים-שלוש דמויות משמעותיות שהמו, חלמו ופעלו לאורך הדורות ובזכותן הגענו למציאות הטובה שאנו חיים בה. בסוף הסיפור שלכם בקשו מהחניכים לספר מה הם יכולים ללמוד מהדמויות.

בפעולה הזו פגשנו את הכיסופים וההמיה לאורך הדורות שהובילו אותנו למציאות הטובה שאנו חיים בה. פגשנו אנשים וחלומות, למדנו על הכיסופים ועל העשייה שלהם ושל קבוצות בעם לאורך הדורות, וראינו כיצד המציאות שלנו הושפעה מהם ומההמיה שלהם.

מה אני צריך להכין לפעולה?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם אישית:

סרקן להורדת
קובץ דיגיטלי
של הפעולה

נספח 1

סיפורי המיה

1 חג הסגד

חידוש הברית והערגה לציון - במשך דורות חלמו יהודי אתיופיה על השיבה לירושלים כדי להתאחד מחדש עם שאר היהודים. חג הסגד היה ליום של צום, בקשת מחילה על חטא, מקור להתחזקות במצוות, יום של גיבוש בקרב קהילת ביתא-ישראל, ומעל לכול תחינה לפני ה' ששייב את עמו - ביתא-ישראל לירושלים, ביטוי לכיסופים לציון.

באתיופיה חגגו את הסגד בעלייה המונית להר. בשעות הבוקר היו נושאים הקסים (המנהיגות הרוחנית של יהדות אתיופיה) את ספר ה'אורית' (התורה) אל הר גבוה, ואחריהם צעדו בני הקהילה בתהלוכה ארוכה. על ההר נשאו המאמינים תפילות וגזרו על עצמם צום. עם הגעת התהלוכה אל ראש ההר נהגו הקסים לשאת תפילות מיוחדות לחג. התפילות ביטאו את הרצון לחזרה בתשובה ותחינה לפני ה' שיסלח לעמו וירחם עליו. התפילות גם אזכרו בערגה את העיר ירושלים ואת התקווה להגיע אליה ביום מן הימים.

אל הקסים הצטרפו כלל היהודים בתפילה למען שגשוג ובריאות לכל היהודים באשר הם, למען בנייתו מחדש של בית המקדש ולמען שובו של כל העם היהודי לירושלים ולאדמתה של ארץ ישראל. לקראת סיום התפילות בהר דרש אחד הקסים. דרשתו נחתמה בנימה אופטימית ובברכה למאמינים שיזכו להגיע לירושלים. בשלב זה קיבל אופיו של היום גוון של שמחה. בכלל זה גם התפילות הפכו פניהן והיו לתפילות של שמחה, של נחמה והבעת תקווה לכינונה מחדש של ירושלים ולשיבת ציון. לאחר סיום התפילות המיוחדות הוליכו הקסים המכובדים מכול את הנאספים בתהלוכה חגיגית המלווה בתקיעת חצוצרות לשם השבת האורית לבית התפילה. אז הייתה נערכת סעודה חגיגית מלווה בשירה ובריקודים. לפני הסעודה היו הקסים בוצעים את הדאבו, לחם מיוחד שנאכל כחלק ממסורת חג הסגד. הדאבו סימל את הלחם שהוגש בבית המקדש שבירושלים (תיאור החג מהאתר של אגודת יהודי אתיופיה).

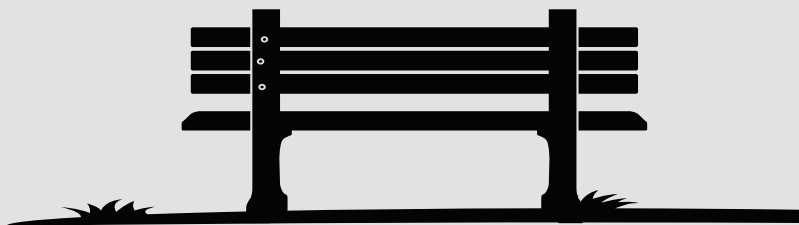
בשנת תרל"ח, הרבה לפני שקמה המדינה, ביוזמתו של אלעזר רוקח מצפת רכשה קבוצה של משפחות יהודיות מצפת שטחי אדמה מן הכפר ג'עונה והקימה את המושבה גיא אוני. בני המשפחות שהקימו את גיא אוני ביקשו לשנות את אורח חייהם ולהפוך מלומדי תורה החיים על חשבון כספי החלוקה לחקלאים עבריים המתפרנסים מעבודת האדמה. שנתיים נמשכה ההתיישבות החלוצית בגיא אוני, אך בצורת, רעב וקשיים רבים אחרים הכריעו את המתיישבים, והמקום נעזב, אך לא לזמן רב. גם

לאחר שהמתיישבים מצפת נאלצו לנטוש את גיא אוני לא נזנח החלום להקים במקום מושבה חקלאית. אלעזר רוקח המשיך בניסיונותיו לשכנע יהודים מן התפוצות לעלות לארץ ישראל ולהקים יישובים חקלאיים, והצליח לשכנע כמה משפחות דתיות של חסידים מרומניה שהחליטו לעלות לארץ ולהתיישב בה, לעלות ולהקים איתם מחדש את גיא אוני. המתיישבים החדשים נתנו למושבה את השם ראש פינה והפכו את הניסיון שנכשל לאבן הראשה של המושבה החקלאית המחודשת.

3

“כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת עַד יָשְׁבוּ זִקְנִים
וְזִקְנֹת בְּרַחְבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעֲנִיתוֹ
בְּיָדוֹ מִרְבַּיִם. וְרַחְבוֹת הָעִיר יִמְלְאוּ
יְלָדִים וְיִלְדוֹת מְשַׁחֲקִים בְּרַחֲבֵתֶיהָ”

(זכריה ח, ד-ה)

נספח 2

השלמת הסיפורים

חג הסגד

חידוש הברית והערגה לציון - במשך דורות חלמו יהודי אתיופיה על השיבה לירושלים כדי להתאחד מחדש עם שאר היהודים. חג הסגד היה ליום של צום, בקשת מחילה על חטא, מקור להתחזקות במצוות, יום של גיבוש בקרב קהילת ביתא-ישראל, ומעל לכל תחינה לפני ה' ששייב את עמו - ביתא-ישראל - לירושלים, ביטוי לכיסופים לציון.

(צילום: אליין פרלמן)

באתיופיה חגגו את הסגד ב _____ המונית להר. בשעות הבוקר היו נושאים הקסים (המנהיגות הרוחנית של יהדות אתיופיה) את ספר ה'אורית' (התורה) אל _____ גבוה, ואחריהם צעדו בני הקהילה ב _____ ארוכה. על ההר נשאו המאמינים _____ וגזרו על עצמם צום. עם _____ התהלוכה אל ראש ההר נהגו הקסים לשאת תפילות מיוחדות לחג. התפילות ביטאו את ה _____ לחזרה בתשובה ותחינה לפני ה' שישלח לעמו וירחם עליו. התפילות גם אזכרו בערגה את העיר _____ ואת התקווה להגיע אליה ביום מן הימים. אל הקסים הצטרפו כלל _____ בתפילה למען שגשוג ובריאות לכל היהודים באשר הם, למען בנייתו מחדש של _____ ולמען שובו של כל העם היהודי לירושלים ולאדמתה של _____ . לקראת סיום התפילות בהר דרש אחד הקסים. דרשתו נחתמה בנימה אופטימית וב _____

למאמינים שיזכו להגיע לירושלים. בשלב זה קיבל אופיו של היום גוון של ____ . בכלל זה גם התפילות הפכו פניהן והיו לתפילות של שמחה, של ____ והבעת תקווה לכינונה מחדש של ירושלים ושיבת ציון. לאחר סיום התפילות המיוחדות הוליכו הקסים המכובדים מכול את הנאספים בתהלוכה חגיגית המלווה בתקיעת ____ , לשם השבת האורית לבית התפילה. אז הייתה נערכת ____ חגיגת מלווה בשירה וב ____ . לפני הסעודה היו הקסים בוצעים את ה ____ - לחם מיוחד שנאכל כחלק ממסורת חג הסגד. הדאבו סימל את הלחם שהוגש בבית המקדש שבירושלים (תיאור החג מהאתר של אגודת יהודי אתיופיה).

בנק מילים:

חצוצרות, דאבו, היהודים, תהלוכה, הר, ארץ ישראל, הגעת, ריקודים, עלייה, שמחה, ירושלים, תפילות, רצון, בית המקדש, ברכה, נחמה, סעודה

(צילום: אליין פורמן)

ראש פינה

בשנת תרל"ח, הרבה לפני שקמה ה____, ביוזמתו של אלעזר רוקח מצפת רכשה קבוצה של ____ יהודיות מצפת שטחי ____ מן הכפר ג'עונה והקימה את המושבה גיא אוני. בני המשפחות שהקימו את ____ ביקשו לשנות את אורח חייהם ולהפוך מלומדי תורה החיים על חשבון _____ לחקלאים עבריים המתפרנסים מ____. שנתיים נמשכה ה____ החלוצית בגיא אוני, אך בצורת, ____ וקשיים רבים אחרים הכריעו את המתיישבים, והמקום ____ , אך לא לזמן רב. גם לאחר שה____ מצפת נאלצו לנטוש את גיא אוני לא נזנח ה____ להקים במקום מושבה חקלאית. רוקח המשיך בניסיונותיו לשכנע יהודים מן התפוצות ____ לארץ ישראל ולהקים יישובים חקלאיים. הוא ____ לשכנע כמה משפחות דתיות של חסידים מרומניה ש ____ לעלות לארץ ולהתיישב בה, לעלות ו____ איתם מחדש את גיא אוני. המתיישבים החדשים נתנו ל____ את השם ראש פינה והפכו את הניסיון שנכשל לאבן הראשה של המושבה החקלאית המחודשת.

בנק מילים:

עבודת האדמה, גיא אוני, החליטו, התיישבות, אליעזר, להקים, נעזב, אדמה, רעב, לעלות, משפחות, מתיישבים, מדינה, כספי החלוקה, חלום, הצליח, מושבה

(אוסף התצלומים הלאומי, משרד ראש הממשלה, לשכת העיתונות הממשלתית, מחלקת הצילומים)

"כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת עַד ____ זְקֵנִים ו____ בְּרָחוֹבוֹת ____ וְאִישׁ מִשְׁעָנָתוֹ ____ מְרֹב יָמִים. ו____ הָעִיר יִמְלָאוּ ____ וילדות ____ בְּרָחוֹבֶיהָ"
(זכריה ח, ד-ה)

בנק מילים:

ירוּשָׁלַיִם, יִשְׁבוּ, בִּידוּ, מְשַׁחֲקִים, רְחוֹבוֹת, יְלָדִים, זְקֵנוֹת

נספח 3

ההתגשמות של ההמיה כיום

חג הסגד בישראל

אף שכיום רובם המוחלט של יהודי אתיופיה מתגורר בישראל, הקהילה ממשיכה לחגוג את חג הסגד. בישראל היה החג מקור התכנסות שנתי של כלל קהילת יוצאי אתיופיה, והוא משמש מקור חיבור לשורשים ולתרבות. הסגד נחוג בהשתתפותם של המוני משתתפים מקרב קהילת יוצאי אתיופיה העושים דרכם לירושלים, צעירים ומבוגרים כאחד. הרוב נאספים בטיילת ארמון הנציב, ואחרים פונים לכותל

(06 מאי 2006) 'אולג'אט ל"ג: ס"ג:א"ג

המערבי. קסים שמוצאם מקהילות מקומיות שונות נושאים את האורית בתהלוכה ססגונית. במקום ההתכנסות נושאים הקסים תפילה. רבים מקרב חברי הקהילה ממשיכים לשמר את מנהג הצום עד אחרי הצהריים, ובסיומו אוכלים את הדאבו (תיאור החג מהאתר של אגודת יהודי אתיופיה).

ראש פינה

כיום ראש פינה אינה מושבה קטנה אלא כבר מועצה מקומית גדולה בגליל. היא משמרת בתוכה וממשיכה לספר את סיפור הקמתה שקרה בזכות המיה וכיסופים של אנשים רבים, ובראשם אליעזר רוקח.

בול שהופק לכבוד 80 שנה לראש פינה (עיצוב: האחים שמיר)

סמל המועצה המקומית ראש פינה

ירושלים

ירושלים בנויה, והתרחבה לכל כך הרבה שכונות מרוב תושבים. נבואת זכריה על זקנים היושבים ברחובות ירושלים וילדים וילדות משחקים ברחובותיה התגשמה.

(צילום: פלאש 90)

(צילום: יונתן זנדל פלאש 90)